

EVROPSKÁ UNIE
Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
Evropa investuje do venkovských oblastí
Program rozvoje venkova

STRATEGICKÝ PLÁN SZP

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

**Agroenvironmentálně-klimatická opatření
Strategický plán SZP na období 2023-2027**

Druhově bohaté pokrytí orné půdy

Informační materiál pro zemědělce

1 Úvod

Cílem brožury je vysvětlit zemědělcům, jaké existují možnosti v oblasti životního prostředí, klimatu a dalších sférách v rámci intervencí rozvoje venkova ve druhém pilíři Společné zemědělské politiky (dále „SZP“). Cílem je zároveň objasnit, jaká jsou pravidla těchto intervencí. Konkrétně je tato brožura zaměřena na intervence (též pod názvem opatření či podopatření) označované jako agroenvironmentálně-klimatická opatření (dále jen „AEKO“). Jedná se o jedno ze stěžejních plošných opatření ve Strategickém plánu pro Společnou zemědělskou politiku České republiky na programové období 2023–2027. AEKO je poměrně rozsáhlý komplex různě zaměřených intervencí, jejichž podmínky jsou navrženy tak, aby motivovaly zemědělce k ochraně a zlepšení životního prostředí při hospodaření na zemědělské půdě. V AEKO se zemědělcům poskytují dotace (plošné environmentální platby) výměnou za službu společnosti (tzv. veřejné statky), tedy právě za ochranu a zlepšení složek životního prostředí a přírodních zdrojů. Problematika zachování biodiverzity, zabránění degradace půd, ochrana vodních zdrojů, opatření zmírňující změnu klimatu a další jsou oblasti, které nelze řešit bez podpory z veřejných zdrojů. Podmínky AEKO reagují zejména na úbytek druhové početnosti rostlin i živočichů a špatný stav půd (vodní a větrná eroze, acidifikace, dehumifikace a utužení). Podpora v rámci plošných intervencí venkova přispívá k řešení těchto problémů z oblasti životního prostředí a stimuluje zemědělce k přechodu na environmentálně šetrnější způsoby hospodaření (integrovaná produkce). Zároveň jsou poskytovány platby pouze za provádění podmínek AEKO, které

jsou nadstavbou běžné zemědělské praxe. Svým nastavením intervence AEKO chrání a zlepšují všechny složky životního prostředí, krajinu a její vlastnosti, přírodní zdroje, půdu a biologickou rozmanitost.

Veškerá podopatření AEKO jsou nastavena na období plnění víceletých podmínek v délce trvání pěti let, tedy žadatelé musí v celém období pěti let plnit podmínky dané zvoleným podopatřením. Toto zaručuje, že požadovaný dopad na životní prostředí a jeho složky bude skutečně významný. Kontrakt mezi zemědělcem a státem je tedy uzavírán na pět let, ve kterých zemědělec, jako jedna strana kontraktu, plní stanovené podmínky, za které mu náleží podpora od státu, druhé strany kontraktu. Tato podpora mu kompenzuje ztrátu příjmu, dodatečné náklady a transakční náklady, které vznikají právě z důvodu plnění stanovených podmínek daným podopatřením či titulem. Podpora v AEKO je spolufinancována Evropskou unií z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a Ministerstvem zemědělství ze státního rozpočtu. Tato podpora má charakter platby na plochu, je tedy vyplácena na dané hektary způsobilé zemědělské půdy zařazené v konkrétním podopatření/titulu.

1.1 Historie AEKO

Podpora AEKO (dříve označovaná jen zkratkou AEO – agroenvironmentální opatření) byla v ČR zavedena v roce 2004. Od tohoto roku byla součástí **Horizontálního programu rozvoje venkova**, který probíhal mezi lety 2004–2006 se závazky dobíhajícími až do roku 2010. Poté byla tato opatření (na podporu způsobů využití zemědělské půdy, které jsou v souladu s ochranou

a zlepšením životního prostředí a krajiny, podporu zachování obhospodařovaných území vysoké přírodní hodnoty, přírodních zdrojů, biologické rozmanitosti a údržby krajiny) součástí **Programu rozvoje venkova** (dále jen „PRV“), a to jednak v programovém období 2007–2013 a následně mezi lety 2014–2020, respektive až do roku 2022. Rokem 2021 totiž započalo tzv. „přechodné období“ do spuštění nového programového období. Navíc od roku 2020 již nebylo možné uzavírat pětileté závazky v AEKO, ale pouze zkrácené závazky na¹, respektive na 2 roky v tzv. navazujících agroenvironmentálně-klimatických opatřeních, známých také pod zkratkou NAEKO. Jedinou výjimku tvořila podopatření Zatravňování orné půdy a Zatravňování drah soustředěného odtoku, do kterých mohli zemědělci vstupovat ještě v roce 2020 a uzavírat nové pětileté závazky. Všechny zkrácené závazky již byly ukončeny, i přesto je však možné, že u některých zemědělců dojde k souběhu starých dobíhajících závazků a nového období plnění víceletých podmínek. Tento souběh je u jednoho žadatele možný, nikoli však na jednom dílu půdního bloku (dále „DPB“).

1.2 AEKO v současném období 2023–2027

Agroenvironmentálně-klimatická opatření jsou v rámci programového období mezi

lety 2023–2027 součástí **Strategického plánu Společné zemědělské politiky Evropské unie v České republice**. AEKO zahrnují celkem deset podopatření² a některá se dále člení na tituly. Celkově je tedy nabízeno 35 titulů, do kterých mohou zemědělci se svou zemědělskou půdou vstupovat (viz schéma na Obr. 1). Podrobné podmínky AEKO pro současné programové období vychází z nařízení vlády č. 80/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření.

Z analýzy provedené pro účely strategického plánování a zavádění opatření Strategického plánu SZP v České republice vyplývá, že AEKO přispívá ke zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně. Mimo jiné podporuje snižování emisí skleníkových plynů a ukládání uhlíku včetně udržitelného rozvoje a účinného

¹ Dle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/2220, kterým se stanoví určitá přechodná ustanovení o podpoře z EZFRV a z EZZF v letech 2021 a 2022 a kterým se mění nařízení (EU) č. 1305/2013, (EU) č. 1306/2013 a (EU) č. 1307/2013, pokud jde o jejich zdroje a použití v letech 2021 a 2022, a kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, pokud jde o zdroje a rozdělení takové podpory v letech 2021 a 2022.

² Od roku 2024 bude zavedeno nové podopatření Omezení používání pesticidů v OPVZ na orné půdě a nabídka se tak rozšíří o další 4 tituly dle oblasti působnosti (VN Římov, VN Švihov, VN Vrchlice a VN Opatovice). Celkový součet tedy bude roven 11 podopatřením a 39 titulům.

hospodaření s přírodními zdroji, jako je voda, půda a ovzduší. Dále prostřednictvím tohoto opatření dochází k zastavení a zvrácení úbytku biologické rozmanitosti, posilování ekosystémových služeb a zachování stanovišť a krajiny včetně lepší reakce zemědělství na společenskou poptávku, týkající se potravin a zdraví, včetně vysoce kvalitních, bezpečných a výživných potravin vyprodukovaných udržitelným způsobem.

Jednotlivá podopatření jsou v období 2023–2027 zaměřena na různé zemědělské kultury a způsoby hospodaření. V rozlišení na jednotlivé typy zemědělské kultury se jedná o:

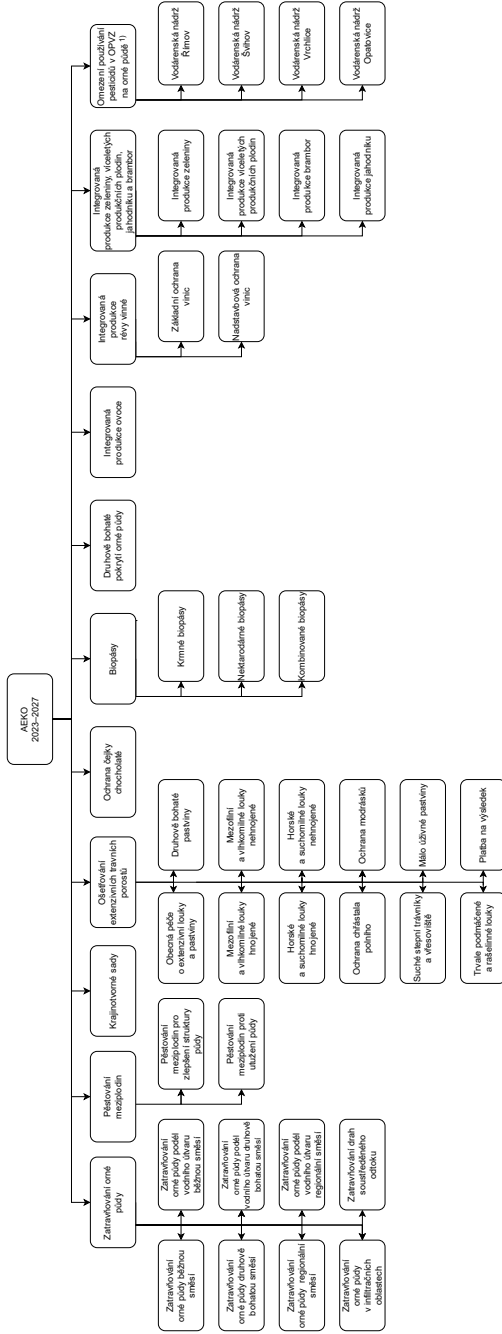
- na standardní orné půdě
 - zatravňování orné půdy,
 - pěstování meziplodin,
 - biopásky,
 - ochrana čejky chocholaté,
 - druhově bohaté pokrytí orné půdy,
 - integrovaná produkce zeleniny, víceletých produkčních plodin, jahodníku a brambor,
 - omezení používání pesticidů v OPVZ na orné půdě (od roku 2024),
- na ploše s víceletými produkčními plodinami
 - integrovaná produkce zeleniny, víceletých produkčních plodin, jahodníku a brambor,
- na trvalých travních porostech
 - ošetřování extenzivních travních porostů,
- na trvalých kulturách
 - krajinnotvorné sady,
 - integrovaná produkce ovoce a
 - integrovaná produkce révy vinné.

Obecně by se dalo říci, že každé podopatření splňuje alespoň jeden z cílů, a to snižování environmentálních rizik spojených

s moderním zemědělstvím na straně jedné a zachování přírody a obdělávané krajiny na straně druhé. Zastoupení těchto cílů v jednotlivých podopatřeních závisí na oblasti, kam jsou tato podopatření směřována. Například v oblasti s intenzivní zemědělskou výrobou se podopatření často zaměřují na snižování environmentálních rizik (např. integrovaná produkce se zaměřuje na omezení vstupů a využití postupů a technologií šetrných k životnímu prostředí), ale mohou být také určena k ochraně přírody (např. založení biopásky podporuje biodiverzitu, titul Trvale podmáčené a rašelinné louky zase zajišťuje, že bude tato cenná lokalita šetrně obhospodařována apod.).

V porovnání s předchozím obdobím PRV z let 2014 až 2022 (včetně přechodného období) došlo k několika změnám. Stávající podopatření zůstala zachována, ale přibyla nová, a to podopatření Pěstování meziplodin (v rozčlenění na dva tituly) a Druhově bohaté pokrytí orné půdy. Současně došlo k přesunu podopatření Krajinnotvorné sady z opatření Ekologické zemědělství (dále „EZ“) právě do AEKO, nově je tedy umožněn vstup konvenčním zemědělcům. Také byla rozšířena nabídka jednotlivých titulů ve stávajících podopatřeních, a to konkrétně v podopatření Zatravňování orné půdy, kde byl nově zaveden titul Zatravňování orné půdy v infiltračních oblastech, dále v podopatření Ošetřování extenzivních travních porostů přibyl titul Málo úživné pastviny a Platba na výsledek, v rámci podopatření Biopásky byl nově zaveden titul Kombinované biopásky a podopatření Integrovaná produkce nově zahrnuje tituly integrovaná produkce brambor a integrovaná produkce víceletých produkčních plodin. V rámci podopatření Integrovaná produkce révy vinné je zavedena tzv. doplňková platba.

Přehled podopatření a titulů AEKO v období 2023–2027

Obr. 1. Schéma podopatření a titulů AEKO v období 2023–2027

1) Podopatření zavedeno od roku 2024.

2 Základní principy AEKO

Jak bylo již v úvodu zmíněno, opatření AEKO je dlouhodobějšího charakteru z důvodu lepšího dosažení pozitivních dopadů na životní prostředí. Opatření je podmíněno **plněním víceletých podmínek po dobu pěti let**. Žadatelem o dotaci AEKO může být fyzická nebo právnická osoba, která obhospodařuje zemědělskou půdu zaevidovanou v LPIS³ a zároveň plní podmínky pro poskytnutí dotace daného podopatření a titulu, do kterého vstupuje. Společná pro všechny žadatele je nutnost splňovat národní podmínky systému podmíněnosti. Jak název napovídá, jedná se o pravidla, která jsou základní podmínkou pro získání dotace. Zemědělci a jiní žadatelé dodržují základní podmínky v oblasti životního prostředí, změny klimatu, veřejného zdraví, zdraví rostlin a dobrých životních podmínek zvířat. Zároveň jsou žadatelé povinni dodržovat minimální požadavky, které se týkají používání hnojiv a přípravků na ochranu rostlin.

Do podopatření AEKO lze vstoupit buď se všemi díly půdních bloků dané zemědělské kultury, anebo jen s vybranými díly půdních bloků. Sazba dotace je stanovena v eurech, ale vyplácí se vždy v korunách podle směnného kurzu, který je uveřejněn v posledním Úředním věstníku Evropské unie ke dni 31. prosince kalendářního roku předcházejícímu roku, za který se dotace poskytuje. Dotace je poskytována

³ Registr půdy LPIS (z angl. Land Parcel Identification System) je jedním ze základních prvků tzv. Integrovaného administrativního kontrolního systému (IACS) a legislativně je ukotven v Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013 a v rámci ČR je veden na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

na hektar způsobilé zemědělské půdy zařazené v daném podopatření a titulu. Podstatné pro vstup do AEKO je užívat daný DPB a mít jej na sebe v LPIS evidovaný minimálně do ukončení období plnění víceletých podmínek (tedy alespoň pět let od doby podání žádosti o zařazení). Žadatel má sice možnost zařazenou výměru v podopatření AEKO v průběhu plnění víceletých podmínek navýšit či snížit, ale tato možnost je limitovaná.

V případě, že žadatel musí v průběhu plnění víceletých podmínek díl půdního bloku někomu vydat (tj. ztratil užívání části nebo celého DPB v LPIS), dojde k porušení základních podmínek. V takovém případě však lze uplatnit tzv. pardonovaný důvod na **snížení výměry** a oznámit tuto skutečnost na Státní zemědělský intervenční fond (dále „SZIF“) v žádosti o změnu zařazení nejpozději do 15. května příslušného kalendářního roku, a to společně s podáním jednotné žádosti⁴. Snížit výměru však lze maximálně do výše 25 % původně zařazené (tj. výměry zařazené v prvním roce) celkové výměry. Toto již nelze provést v pátém roce období. Existují také další pardonované důvody na snížení výměry, a to zásah vyšší moci, restituce, provedení pozemkové

⁴ Pokud dojde ke snížení výměry v době od podání žádosti do 31. prosince u podopatření Zatrávňování orné půdy, Ošetřování extenzivních travních porostů, Krajinnotvorné sady, Ochrana čejky chocholaté, Druhově bohaté pokrytí orné půdy a Integrovaná produkce, je nutné tuto skutečnost oznámit na SZIF nejpozději do 10. ledna následujícího kalendářního roku. U podopatření Pěstování meziplodin a Biopásy, u kterých došlo ke snížení výměry od podání žádosti do 31. března, musí být tato změna oznámena na SZIF do 30. dubna.

úpravy, vykloučení ovocného sadu nebo viniče či jiné mimořádné okolnosti. Pokud sníží dojde ke snížení výměry bez využití pardonovaného důvodu, případně dojde k překročení limitu 25 %, jedná se o porušení podmínky a následuje řízení o navrácení vyplacené dotace. Vrácení dotace se týká pouze podpory poskytnuté na dotčenou výměru zemědělské půdy, tedy tu, o kterou byla snížena. Vratka dotace se týká všech let, ve kterých byla výměra zařazena.

Obdobná pravidla platí také v opačném případě, tedy u **navyšování zařazené výměry**. Také toto je možné z pardonovaných důvodů učinit, v tomto případě však maximálně do výše 35 % zařazené výměry v prvním roce období plnění víceletých podmínek (s výjimkou podopatření Zatravnňování orné půdy, kdy se zvýšení výměry provádí výhradně podáním nové žádosti o zařazení na tyto pozemky). Toto již nelze provést v pátém roce období. Také při navyšování výměry je nutné tuto skutečnost oznámit na SZIF, a to prostřednictvím žádosti o změnu zařazení nejpozději do 15. května. Pokud se stanovený limit překročí, tj. navýšení přesáhne 35 % celkové výměry, je taková změna podmíněna žádostí o zařazení do nového období plnění víceletých podmínek.

Uvedené změny výměry (snížení/zvýšení výměry u již zařazených dílů půdních bloků nebo zařazení nového dílu půdního bloku) oznamuje žadatel prostřednictvím **změnové žádosti o zařazení** (zvýšením či snížením) na SZIF. Tato žádost upravuje pouze parametry zařazení. Žadatel musí mít na paměti, že změnová žádost o zařazení sama o sobě neupravuje dotační žádost. Pokud tedy dojde ke změně zařazení v průběhu roku (od data podání žádosti o dotaci do 31. prosince), pak to má většinou vliv

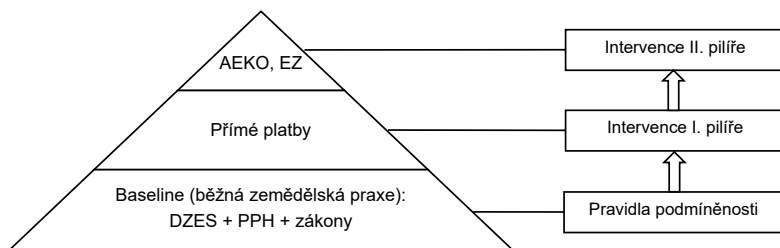
i na žádost o poskytnutí dotace, kterou je potřeba také upravit.

Při navýšení zařazené výměry v pátém roce období plnění víceletých podmínek, kdy bude uzavírán nový pětiletý závazek, bude možné vymezit na DPB nový titul ve vrstvě ENVIRO⁵ v LPIS.

Dotace v podopatřeních AEKO kompenzuje ušlé příjmy a dodatečné náklady, které vznikají při plnění podmínek na dodržení příslušného způsobu hospodaření. Současně se jedná o způsoby hospodaření, které jsou nadstavbou běžné zemědělské praxe. Tuto definují základní předpisy jak na národní, tak na evropské úrovni⁶. Jak již bylo uvedeno, jedná se v první řadě o pravidla podmíněnosti, což jsou povinné požadavky na hospodaření (dále jen „PPH“), standardy dobrého zemědělského

⁵ Tato vrstva byla vytvořena jako podklad pro vymezení titulů v podopatření Ošetřování travních porostů již v programovém období PRV 2007–2013 a je pravidelně aktualizována, aby vymezení odpovídalo stavu porostu i územním změnám pozemků.

⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2115, Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2116, Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/1172.

Obr. 2 Schéma návaznosti politických nástrojů ve způsobech zemědělského hospodaření

a environmentálního stavu půdy (dále jen „DZES“)⁷ a minimální požadavky, které se týkají používání hnojiv a přípravků na ochranu rostlin (podrobněji v kapitole 3). Aby mohla být vyplacena dotace AEKO v plné výši, musí být znění podmínek, které žadatelé musí plnit, současně i nad rámec požadavků, které vyplývají z pravidel pro poskytnutí přímých plateb. V případech,

⁷ Seznam standardů: 1. Zachování trvalých travních porostů na základě poměru trvalých travních porostů k zemědělské ploše; 2. Ochrana mokřadů a rašeliníšť; 3. Zákaz vypalování strnišť na orné půdě vyjma případů odůvodněných zdravím rostlin; 4. Zřízení ochranných pásů podél vodních toků; 5. Obhospodařování půdy způsobem, který snižuje riziko degradace půdy a eroze, včetně zohlednění sklonu svahu; 6. Minimální půdní pokryv půdy pro zamezení vzniku holé půdy v nejcitlivějších obdobích; 7. Střídání plodin na orné půdě, s výjimkou plodin pěstovaných ve vodě (7 A. Střídání plodin na orné půdě, 7 B. Omezení plochy jedné plodiny); 8. Minimální podíl výměry zemědělské plochy vyhrazený pro neproduktivní plochy, Zachování krajinných prvků, Zákaz ořezu keřů a stromů v období hnízdění a odchovu mláďat a jako možnost opatření proti invazním druhům rostlin (8 A. Minimální podíl výměry zemědělské plochy vyhrazený pro neproduktivní plochy, 8 B. Zachování krajinných prvků, 8 C. Zákaz ořezu keřů a stromů v období hnízdění a odchovu mláďat); 9. Zákaz přeměny nebo orby trvalých travních porostů označených jako environmentálně citlivé oblasti s trvalými travními porosty v lokalitách síť Natura 2000.

kdy se tedy některé podmínky setkávají, dochází u některých podopatření ke snížení dotace. Ke snížení výše podpory může docházet také v případě kombinovatelnosti různých dotačních zdrojů, například při souběhu AEKO a ekologického zemědělství. Snížení dotace vychází ze základního principu, který podporuje pravidla pro veřejné výdaje v EU. Tímto principem je ošetřeno, že žádné náklady na stejnou činnost nejsou financovány z veřejných zdrojů dvakrát. Toto pravidlo se označuje jako **pravidlo dvojího financování**. Ministerstvo zemědělství v rámci schvalování podpory AEKO pro programové období 2023–2027 identifikovalo několik rizik dvojího financování, u kterých došlo ke stanovení odpočtů.

Princip návaznosti jednotlivých politických nástrojů znázorňuje schéma na Obr. 2. Daný nástroj musí jít ve znění podmínek vždy nad úroveň, která je pod ním. V případě, že tomu tak není, je uplatněn odpočet dotace. Základní úroveň je u zemědělců požadována bez nároku na úplatu, ale tyto základní podmínky hospodaření je nutné dodržovat, aby mohli zemědělci dostávat dotaci za splnění některé z vyšších úrovní. Přímé platby a následně intervence AEKO či EZ jsou tedy nadstavbou základní úrovně a za dodržování jejich podmínek jsou žadatelům o dotaci kompenzovány dodatečné náklady či ušlé příjmy.

2.1 Přehled sazeb dotací v podopatřeních AEKO v období 2023–2027

Pro základní orientaci jsou v tabulce uvedeny sazby jednotlivých podopatření a titulů platné pro rok 2023.

Tab. 1 Sazby pro AEKO v podopatřeních nebo v jednotlivých titulech v roce 2023

Podopatření	Titul	Výše podpory ¹⁾ (EUR/ha)	
Zatravňování orné půdy	Zatravňování orné půdy běžnou směsí	312	
	Zatravňování orné půdy druhově bohatou směsí	348	
	Zatravňování orné půdy regionální směsí	1. rok	1 114
		2.–5. rok	237
	Zatravňování orné půdy podél vodního útvaru běžnou směsí	337	
	Zatravňování orné půdy podél vodního útvaru druhově bohatou směsí	390	
	Zatravňování orné půdy podél vodního útvary regionální směsí	1. rok	1 136
		2.–5. rok	259
	Zatravňování orné půdy v infiltračních oblastech	312	
Zatravňování drah soustředěného odtoku	482		
Ošetřování extenzivních travních porostů	Obecná péče o extenzivní louky a pastviny	91	
	Mezofilní a vlhkomilné louky hnojené	166	
	Mezofilní a vlhkomilné louky nehnojené	185	
	Horské a suchomilné louky hnojené	170	
	Horské a suchomilné louky nehnojené	171	
	Trvale podmáčené a rašelinné louky	691	
	Ochrana modrásků	174	
	Ochrana chřástala polního	199	
	Suché stepní trávníky a vřesoviště	352	
	Málo úživné pastviny	352	
	Druhově bohaté pastviny	211	
	Platba na výsledek	148	
Pěstování meziplodin	Pěstování meziplodin pro zlepšení struktury půdy	154	
	Pěstování meziplodin proti utužení půdy	152	
Krajinotvorné sady		116	
Biopásy	Krmné biopásy	676	
	Nektarodárné biopásy	597	
	Kombinované biopásy	639	

Podopatření	Titul	Výše podpory ⁴⁾ (EUR/ha)
Ochrana čejky chocholáté		630
Druhově bohaté pokrytí orné půdy		417
Integrovaná produkce ovoce		460
Integrovaná produkce révy vinné	Základní ochrana vinic	334
	Nadstavbová ochrana vinic	672
Integrovaná produkce zeleniny, víceletých produkčních plodin, jahodníku a brambor	Integrovaná produkce zeleniny	462
	Integrovaná produkce víceletých produkčních plodin	462
	Integrovaná produkce jahodníku	462
	Integrovaná produkce brambor	462

⁴⁾ Výše dotace platné v roce 2023. V dalších letech může dojít ke změnám prostřednictvím modifikace Strategického plánu SZP.

Sazba pro podopatření Omezení používání pesticidů v OPVZ na orné půdě bude od roku 2024 stanovena ve výši 151 EUR/ha pro všechny tituly.

Sazba je vyplácena vždy v korunách, přičemž přepočítání z eur se provádí podle směnného kurzu uveřejněného v posledním Úředním věstníku EU vydaném v kalendářním roce, který předchází roku, za který se dotace poskytuje.

Celková výše dotace se vypočítá jako součin sazby dle Tab. 1 pro daný titul a výměry, na kterou je dotace v rámci příslušného podopatření a titulu poskytována.

Dotace se neposkytne na díl půdního bloku, který se nachází na území hlavního města Prahy.

2.2 Odpočty sazeb při souběhu s národní legislativou

Ke snížení dotace v případě souběhu s národní legislativou⁸ dochází na územích, kde je nějakým způsobem omezeno hnojení – týká se zemědělské kultury trvalé travní porosty či travních porostů pěstovaných na orné půdě. Jelikož je v některých podopatřeních AEKO hrazena újma kvůli sníženému výnosu travní hmoty z důvodu omezení/zákazu hnojení, nelze ji logicky v těchto oblastech hradit, neboť hnojení je zde již nějakým způsobem omezeno na základě obecně platného právního předpisu. Nejde zde tedy o újmu vznikající na základě podmínky jdoucí nad rámec běžné praxe a došlo by k porušení pravidla dvojího financování. Jde konkrétně o tyto případy a částky snížení dotace od sazby uvedené v Tab. 1:

- v rámci podopatření **Ošetřování extenzivních travních porostů** (u titulů **Mezofilní a vlhkomilné louky hnojené, Mezofilní a vlhkomilné louky nehnojené, Horské a suchomilné louky nehnojené, Ochrana chřástala polního, Ochrana modrásků, Druhově bohaté pastviny**)⁹ a **Zatravňování orné půdy**: snížení dotace o **95 EUR/ha** na dílech půdních bloků, které se nacházejí na území 1. zóny chráněné krajinné oblasti, popřípadě ve zranitelné oblasti na území vymeze-

ném podle nařízení vlády č. 262/2012 Sb., kde zákon zakazuje používat hnojiva. Uvedenou částku, která vychází z újmy z důvodu sníženého výnosu travní hmoty z důvodu zákazu hnojení, je nutné ze sazby daného podopatření AEKO odečíst,

- v rámci podopatření **Ošetřování extenzivních travních porostů** (u titulů **Mezofilní a vlhkomilné louky hnojené, Mezofilní a vlhkomilné louky nehnojené, Horské a suchomilné louky nehnojené, Ochrana chřástala polního, Ochrana modrásků, Druhově bohaté pastviny**)¹⁰ a **Zatravňování orné půdy**: snížení dotace o **57 EUR/ha** na dílech půdních bloků, které se nacházejí na území národního parku (mimo zastavěná území obce nebo zastavitelnou plochu obce). Na travních porostech je omezeno používání hnojiv pouze na hnojiva organická. Zmíněné tituly AEKO kompenzují újmu za totožnou podmínku, uvedenou částku ze sazby AEKO je proto nutné odečíst,
- v rámci podopatření **Ošetřování extenzivních travních porostů** u titulu **Horské a suchomilné louky hnojené**: snížení dotace o **75 EUR/ha** na dílech půdních bloků, které se nacházejí na území 1. zóny chráněné krajinné oblasti, popřípadě ve zranitelné oblasti na území vymezeném podle nařízení vlády

⁸ Se zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

⁹ Netýká se titulů Obecná péče o extenzivní louky a pastviny, Horské a suchomilné louky hnojené, Trvale podmáčené a rašelinné louky, Suché stepní trávníky a vřesoviště a Málo úživné pastviny. V těchto titulech není kompenzována újma z důvodu vyloučení hnojení a není nutné proto odpočet aplikovat. V titulech Platba na výsledek a Horské a suchomilné louky hnojené k odpočtu dochází, ale v jiné výši – viz další odrážky v textu.

¹⁰ Netýká se titulů Obecná péče o extenzivní louky a pastviny, Horské a suchomilné louky hnojené, Trvale podmáčené a rašelinné louky, Suché stepní trávníky a vřesoviště a Málo úživné pastviny. V těchto titulech není kompenzována újma z důvodu vyloučení hnojení a není nutné proto odpočet aplikovat. V titulech Platba na výsledek a Horské a suchomilné louky hnojené k odpočtu dochází, ale v jiné výši – viz další odrážky v textu.

č. 262/2012 Sb., kde zákon zakazuje používat hnojiva,

- v rámci podopatření **Ošetřování extenzivních travních porostů** u titulu **Horské a suchomilné louky hnojené**: snížení dotace o **45 EUR/ha** na dílech půdních bloků, které se nacházejí na území národního parku (mimo zastavěná území obce nebo zastavitelnou plochu obce),
- v rámci podopatření **Ošetřování extenzivních travních porostů** u titulu **Platba na výsledek**: snížení dotace o **57 EUR/ha** na dílech půdních bloků, které se nacházejí na území 1. zóny chráněné krajinné oblasti, popřípadě ve zranitelné oblasti na území vymezeném podle nařízení vlády č. 262/2012 Sb., kde zákon zakazuje používat hnojiva,
- v rámci podopatření **Ošetřování extenzivních travních porostů** u titulu **Platba na výsledek**: snížení dotace o **34 EUR/ha** na dílech půdních bloků, které se nacházejí na území národního parku (mimo zastavěná území obce nebo zastavitelnou plochu obce).

V LPIS lze u každého dílu půdního bloku na záložce „Podrobné – AEKO 2023+ Info – Ostatní údaje AEKO“ zjistit, zda se na díl půdního bloku vztahuje výše uvedené snížení dotace.

2.3 Odpočty sazeb při plnění pravidel podmíněnosti

Zemědělci jsou povinni plnit požadavky DZES bez úplaty a v rámci jednotlivých podopatření AEKO je možné kompenzovat pouze náklady nad rámec základních standardů hospodaření. U některých podopatření je toto již ošetřeno v rámci stanovené sazby a nemusí proto docházet ke snížení dotace. V jiných případech, kdy bude

žadatel některé činnosti vykazovat jako plnění systému podmíněnosti a zároveň se jedná o placenou podmínku v rámci podopatření AEKO, bude docházet k odpočtům od sazby uvedené v Tab. 1. Jedná se konkrétně o tyto případy:

- v rámci podopatření **Pěstování meziplodin**: když osetá plocha meziplodinami plní neprodukční plochu podle nařízení vlády upravujícího pravidla podmíněnosti plateb zemědělcům (v roce 2023 činí toto snížení dotace **50 EUR/ha**),
- v rámci podopatření **Biopásy a Ochrana čejky chocholaté**: když osetá plocha biopásu plní neprodukční plochu podle nařízení vlády upravujícího pravidla podmíněnosti plateb zemědělcům (v roce 2023 je stanoveno snížení dotace o **460 EUR/ha**),
- v rámci podopatření **Druhově bohaté pokrytí orné půdy**: když osetá plocha biopásu plní neprodukční plochu podle nařízení vlády upravujícího pravidla podmíněnosti plateb zemědělcům (snížení dotace o **230 EUR/ha** v roce 2023¹¹).

Výjimku tvoří případ, kdy je na ploše vymezen ochranný pás podle nařízení vlády upravujícího pravidla podmíněnosti zemědělcům (NV č. 73/2023 Sb., o stanovení pravidel podmíněnosti plateb zemědělcům). V této situaci totiž nebude docházet k odpočtu ze sazby AEKO, ale tato nebude vůbec poskytnuta.

¹¹ Uvedené odpočty z důvodu vyčlenění neprodukční plochy jsou platné v roce 2023. Aktuálně je na úrovni EU v řešení modifikace Strategického plánu SZP a může dojít ke změně ve výši těchto odpočtů.

2.4 Odpočty sazeb při plnění podmínek přímých plateb

V případě, že zemědělec deklaruje danou činnost jako splnění podmínky přímých plateb a zároveň za ni pobírá podporu, nelze tuto činnost kompenzovat také v rámci podopatření AEKO. V takových případech bude proto docházet k odpočtu od sazby uvedené v Tab. 1, a to konkrétně u těchto podopatření:

- v rámci podopatření **Ošetřování extenzivních travních porostů¹²**: v podmínkách podopatření AEKO je stanovena podmínka pro DPB s výměrou nad 10 ha, aby na nich bylo při první seči ponecháno 3–15 % ploch neposečených. Jelikož je obdobná podmínka stanovena také v rámci požadavků přímých plateb (v rámci základní celofaremní ekoplatby na zemědělské kultuře TTP), tedy s výjimkou, že zde je toto požadováno až na DPB s výměrou od 12 ha, dochází na těchto plochách k souběhu totožné podmínky. Z tohoto důvodu dochází při souběhu uvedených podpor k odpočtu platby AEKO, a to ve výši **15 EUR/ha**,
- v rámci podopatření **Pěstování meziplodin**: v podmínkách celofaremní ekoplatby je stanoveno udržitelně hospodařit s organickou hmotou, přičemž jednou z možností je plnění prostřednictvím pěstování meziplodin. Pokud za toto bude poskytnuta dotace a dojde k souběhu s podopatřením AEKO, je nutné odečíst částku **82 EUR/ha**, která vychází

z nákladů na operace spojené s vysetím směsi a její likvidací,

- v rámci podopatření **Biopásy u titulu Krmné biopásy**, v podopatření **Ochrana čejky chocholaté a Druhově bohaté pokrytí orné půdy**: pomocí uvedených podopatření AEKO může zemědělec plnit podmínky diverzifikace plodin na orné půdě v rámci přímých plateb. Pokud mu za toto bude poskytnuta dotace a dojde k souběhu s podopatřením AEKO, je nutné odečíst částku **71 EUR/ha** (výše odpočtu platná v roce 2023), která vychází z nákladů na operace spojené s vysetím směsi a její likvidací,
- v rámci podopatření **Biopásy u titulu Nektarodárné biopásy**: pomocí titulu AEKO Nektarodárné biopásy může zemědělec plnit podmínky diverzifikace plodin na orné půdě v rámci přímých plateb. Pokud mu za toto bude poskytnuta dotace a dojde k souběhu s podopatřením AEKO, je nutné odečíst částku **29 EUR/ha** (výše odpočtu platná v roce 2023), která vychází z nákladů na operace spojené s vysetím směsi a její likvidací, přepočtena na délku období plnění víceletých podmínek, tedy dle podmínek na frekvenci vysetí tohoto typu biopásu,
- v rámci podopatření **Biopásy u titulu Kombinované biopásy**: pomocí titulu AEKO Nektarodárné biopásy může zemědělec plnit podmínky diverzifikace plodin na orné půdě v rámci přímých plateb. Pokud mu za toto bude poskytnuta dotace a dojde k souběhu s podopatřením AEKO, je nutné odečíst částku **43 EUR/ha**, která vychází z nákladů na operace spojené s vysetím směsi a její likvidací, přepočtena na délku období plnění víceletých podmínek, tedy dle podmínek na frekvenci vysetí tohoto typu biopásu

¹² Neuplatní se u titulů Trvale podmáčené a rašelinné louky, Ochrana modrásků, Ochrana chřástala polního, Suché stepní trávníky a vřesoviště, Málo úživné pastviny a Druhově bohaté pastviny. U těchto titulů není příplatek za ponechání neposečených ploch poskytován a z tohoto důvodu nedochází ani k odpočtu.

- v rámci podopatření **Integrovaná produkce ovoce**: na DPB, na který bude zároveň poskytnuta podpora na ovocný sad v rámci celofaremní ekoplátby a podopatření AEKO, dojde k odpočtu ve výši **18 EUR/ha**. Tato částka vychází z podmínky, že je požadován pokryv každého meziřadí a manipulačního prostoru sadu a jeho údržba mechanicky bez herbicidů jak v rámci přímých plateb, tak v rámci AEKO. Při souběhu podpor je proto nutné uvedenou částku z dotace AEKO odečíst,
- v rámci podopatření **Integrovaná produkce révy vinné**: na DPB, na který bude zároveň poskytnuta podpora na vinice v rámci celofaremní ekoplátby a podopatření AEKO, dojde k odpočtu ve výši **20 EUR/ha**. Tato částka vychází z podmínky, že je požadován pokryv každého druhého meziřadí a manipulačního prostoru a jeho údržba mechanicky bez herbicidů jak v rámci přímých plateb, tak v rámci AEKO. Při souběhu podpor je proto nutné uvedenou částku z dotace AEKO odečíst.

Od roku 2024 bude nově zavedeno podopatření **Omezení používání pesticidů v OPVZ na orné půdě** (čtyři tituly dle oblasti působnosti – VN Římov, VN Švihov, VN Vrchlice a VN Opatovice), a také zde bude reálně hrozit riziko souběhu s podmínkami přímých plateb. I v tomto podopatření bude tedy docházet v případě identifikovaného překryvu k odpočtu sazby (ve výši 11 EUR/ha), aby nebylo porušeno pravidlo dvojího financování.

U některých podopatření je uvedeno, že se jedná o výši odpočtu platnou v roce 2023. V průběhu období plnění víceletých podmínek může totiž dojít k modifikaci Strategického plánu SZP, a tak i ke změně

výše odpočtu. Je proto nutné sledovat aktuální znění nařízení vlády, kde budou aktuální informace uvedeny.

2.5 Odpočty sazeb při souběhu podopatření AEKO s ekologickým zemědělstvím

Jak již bylo řečeno dříve, žádné náklady na stejnou činnost nesmí být financovány z veřejných zdrojů dvakrát. Zásadní je uplatnění tohoto pravidla pro ekologicky hospodařící zemědělce, kterým se krátí některé dotace v podopatření Ošetřování extenzivních travních porostů. Detailně jsou odpočty při souběhu s ekologickým zemědělstvím uvedeny v kapitole věnované právě tomuto podopatření.

V případě podopatření Zatravňování orné půdy se ekologickým zemědělci na zatravňovaný DPB neposkytne dotace v ekologii, souběh tohoto podopatření s opatřením EZ tedy je možný, ale nikoliv souběh dotačních podpor. Totožně je tomu také v případě kombinace podpory opatření Ekologické zemědělství a podopatření Biopásy, Ochrana čejky chocholaté a Druhově bohaté pokrytí orné půdy.

Podopatření Integrovaná produkce není na jednom dílu půdního bloku kombinovatelné s opatřením Ekologické zemědělství. Souběh těchto opatření tedy je umožněn, ale nikoliv na stejné ploše.

Úplně vyloučen je pak souběh podopatření Pěstování meziplodin a Krajnotvorné sady s opatřením Ekologické zemědělství.

Složitým problémem je vzájemná kombinovatelnost různých dotačních zdrojů. Obecně lze říci, že neplatí žádné omezení, které by bránilo kombinaci dotací na dílu

půdního bloku v rámci přímých plateb¹³ a podopatřeními AEKO. Rovněž některé intervence plošného charakteru dle Strategického plánu SZP (Oblasti s přírodními a jinými omezeními, tzv. ANC¹⁴, Oblasti Natura 2000 na zemědělské půdě, opatření Agrolesnictví¹⁵) jsou s AEKO kombinovatelné. Kombinovatelnost AEKO s opatřením Ekologické zemědělství je možná, s výjimkou dílů půdních bloků zařazených v podopatření Integrovaná produkce a v podopatření Pěstování meziplojin. Jak je ale již výše vysvětleno, při kombinaci opatření Ekolo-

gické zemědělství s podopatřením AEKO se některé platby snižují z důvodu zabránění dvojímu financování, případně se podpora EZ při souběhu vůbec neposkytne.

Kombinovatelnost podopatření AEKO na jednom dílu půdního bloku mezi sebou vzájemně je vyloučena povahou jednotlivých podopatření a titulů AEKO. Kombinovatelnost AEKO a dotačních zdrojů poskytovaných Ministerstvem životního prostředí je možná pouze pokud je hrazena jiná činnost, náklad nebo újma.

¹³ Přímé platby zahrnují: základní podporu příjmu pro udržitelnost, platbu pro malé zemědělce, doplňkovou redistributivní podporu příjmu pro udržitelnost, režimy pro klima a životní prostředí, doplňkovou podporu příjmu pro mladé zemědělce a podporu příjmu vázanou na produkci.

¹⁴ Dříve LFA

¹⁵ Dle nařízení vlády č. 140/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření agrolesnictví.

3 Minimální požadavky pro použití hnojiv a přípravků na ochranu rostlin

Minimální požadavky pro používání hnojiv a přípravků na ochranu rostlin jsou další podmínky způsobilosti pro poskytování dotací. Pro zemědělce jsou tedy závazné v případě, že chtějí do některého podopatření AEKO vstoupit. Jak již bylo uvedeno dříve, jedná se o základní pravidla, za která zemědělcům nenáleží dotace, byť znamenají určité omezení hospodaření. Dle schématu (viz Obr. 2) se jedná o základní úroveň, tedy takzvanou běžnou zemědělskou praxi, která je dle své definice základem, od kterého se lze „odrazit“ a způsob hospodaření zlepšovat dle podmínek předpisů vyšší úrovně (zde již za úplatu). Tyto požadavky jsou žadatelé povinni dodržovat na celé výměře zemědělského podniku, a to bez ohledu na to, zda je daný DPB zařazen v AEKO.

Kontroly minimálních požadavků pro použití hnojiv a přípravků na ochranu rostlin provádí Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský. V porovnání s právní úpravou platnou do roku 2023 jsou nově pravidla o stanovení minimálních požadavků pro použití hnojiv a přípravků na ochranu rostlin zařazena v nařízení vlády o stanovení pravidel podmíněnosti plateb zemědělcům.

Minimální požadavky pro použití hnojiv jsou v souladu s nitrátovou směrnicí¹⁶, jejíž

vybrané požadavky jsou také součástí pravidel podmíněnosti (= Cross Compliance). Podstatné tedy je, že tyto vybrané podmínky platí i pro zemědělské podniky, které se nacházejí i mimo zranitelné oblasti dusičnany. Pravidla podmíněnosti jsou totiž závazná pro všechny zemědělce, kteří požadují platbu v některém podopatření AEKO.

Všichni žadatelé o podporu v rámci AEKO jsou povinni dodržet minimální požadavky pro použití hnojiv¹⁷:

- dodržovat zákaz použití dusíkatých hnojivých látek v období zákazu hnojení,
- dodržovat zákaz pěstování erozně nebezpečných plodin na pozemcích s vysokou sklonitostí (na pozemcích se sklonitostí převyšující 7°, jejichž jakákoliv část se nachází ve vzdálenosti menší než 25 m od útvaru povrchových vod, se nesmí pěstovat kukuřice, brambory, řepa, bob setý, sója, slunečnice nebo čirok),
- dodržovat zákaz používání dusíkatých hnojivých látek (s výjimkou sklíditelných rostlinných zbytků) na zemědělskou půdu zaplavenou, přesycenou vodou, promrzlou nebo pokrytou sněhem,
- dodržovat rovnoměrné pokrytí pozemku při hnojení (nelze používat dusíkaté hnojivé látky, pokud způsob jejich užití nevede k rovnoměrnému pokrytí pozemku),
- dodržovat zákaz použití dusíkatých hnojivých látek na pozemcích s vysokou sklonitostí (na pozemcích s ornou půdou se sklonitostí převyšující 10° nebo s trvalým

¹⁶ Směrnice Rady 91/676/EHS o ochraně vod před znečištěním způsobeném dusičnany ze zemědělských zdrojů. V ČR je implementována do tří národních předpisů (zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) ve znění pozdějších předpisů, nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programem, zákon o hnojivech č. 156/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

¹⁷ Dle nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programem, ve znění pozdějších předpisů.

travním porostem se sklonitostí převyšující 12° se nesmí používat dusíkaté hnojivé látky, s výjimkou tuhých statkových a organických hnojiv, v případě orné půdy bez porostu zapravených do 24 hodin po jejich použití a přívodu dusíku ve výkalech a moči při pastvě hospodářských zvířat na pozemku). Požadavek se nevztahuje na ponechané sklíditelné rostlinné zbytky.

Minimální požadavky pro použití přípravků na ochranu rostlin obsahují obecné zásady na jejich používání, požadavky na způsobilost pro nakládání s nimi, požadavky na jejich skladování a na vedení evidence. Všechny požadavky jsou stanoveny na základě platných národních právních předpisů.

Všichni žadatelé o podporu v rámci AEKO jsou povinni dodržovat minimální požadavky pro použití přípravků na ochranu rostlin¹⁸:

- používat přípravky na ochranu rostlin pro profesionální uživatele získané od registrovaného distributora, nebo u kterých je držitelem povolení,
- zajistit skladování přípravku určeného pro profesionální uživatele, pouze pokud je obdržel od registrovaného distributora, nebo pokud je držitelem povolení.

Kromě uvedených minimálních požadavků musí žadatelé o podopatření AEKO splňovat i následující:

- v případě použití hnojiv vést evidenci hnojení v souladu se zákonem o hnojivech¹⁹

¹⁸ Dle zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹ Zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, rostlinných biostimulantech a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd, v platném znění.

- (o množství, druhu a době jejich použití podle jednotlivých pozemků, plodin a let),
- v případě použití přípravků na ochranu rostlin vést záznamy o používání těchto přípravků v souladu s předpisem EU²⁰,
- uchovávat tyto evidence pro potřeby kontroly prokazující poskytnutí a užití dotace minimálně po dobu 10 let²¹.

²⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1107/2009 ze dne 21. října 2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh a o zrušení směrnic Rady 79/117/EHS a 91/414/EHS, v platném znění.

²¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1107/2009 ze dne 21. října 2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh a o zrušení směrnic Rady 79/117/EHS a 91/414/EHS, v platném znění.

4 Druhově bohaté pokrytí orné půdy

4.1 Úvod

Intervence reaguje na pokles biodiverzity u druhů vázaných na zemědělskou krajinu (např. hmyzu, včetně opylovačů, ptáků a drobné zvěře) zejména v důsledku nedostatku potravních zdrojů a ploch vhodných pro úkryt a rozmnožování.

Podopatření Druhově bohaté pokrytí orné půdy je novinkou programového období od roku 2023. Tyto plochy přispívají k rozmanitosti zemědělské krajiny a zvyšují biodiverzitu na obhospodařovaných polích. Jedná se o plochy, kde je vyseta stanovená druhově bohatá směs, a jejichž obhospodařování je určitým způsobem omezeno. Takováto plocha má velký význam zejména pro bezobratlé živočichy, kteří mají v dnešní zemědělské krajině často problémy s migrací. Současně tvoří toto druhově bohaté pokrytí orné půdy lákavou potravní nabídku pro ptáky. Poskytuje rovněž úkryt i pro další

drobné polní živočichy. Narozdíl od biopásů je toto podopatření stanoveno benevolentněji, a to jak v případě volby směsi, tak termínů a možností zásahů v průběhu roku.

4.2 Cíl a přínos podopatření

Změna klimatu v ČR se projevuje nárůstem sumy teplot a snížením úhrnu srážek, což má za následek mimo jiné poruchu vodního režimu v půdě, včetně ztráty podzemních vod. Toto podopatření má za cíl pomoci k druhově bohatému pokrytí zemědělské půdy, které nabídne v době kvetení jednak potravu pro včely a čmeláky, ale současně poskytne kryt pro další druhy hmyzu, které jsou významným zdrojem potravy ptactva. Dalším efektem podopatření je zvýšení množství organické hmoty v půdě, a to díky bohatému prokořenění půdního profilu a současně podzimnímu zapravení nadzemní části porostu. S tím souvisí také

vytvoření pozitivního prostředí pro rozvoj edafonu v půdě (žížaly, oživení rovnováhy u mikrobiální činnosti). Standardní orná půda je v dnešní intenzivně zemědělsky využívané krajině jedním z nejméně oživených biotopů vůbec, navíc rozsáhlé půdní bloky představují migrační bariéry. Založené plochy druhově bohatého pokrytí orné půdy vytváří úkryty, poskytují zdroje potravy, místa pro rozmnožování hmyzu i vyšších živočichů (např. ptactvo zemědělské krajiny); podporují včely i další užitečný hmyz. Tím, že se s půdou nebude nějakou dobu pracovat, se zvýší biodiverzita edafonu a vznikne zásobárna půdních mikroorganismů nezbytných pro spoluvytváření strukturní půdy navazujících obhospodařovaných pozemků.

Dalším cílem podopatření je rozrušení ztužené podorniční vrstvy, čímž dojde k drenážnímu efektu v podorniči. Zároveň podopatření Druhově bohaté pokrytí orné půdy přispěje k procentuálnímu zvýšení nekapilárních pórů (větších jak 0,2 mm), což povede k lepšímu a hlubšímu zasakování

vody do půdy a k výraznému snížení výparu (evapotranspiraci) z půdy.

Motivací pro vstup do tohoto podopatření je nejen snaha o zlepšení zemědělské krajiny, ale například i to, že díky tomuto pokryvu naleznou životní prostor také přirození nepřátelé škůdců polních plodin. Přínos pro biodiverzitu krajiny je díky založení druhově bohatého pokrytí značný. Umístění a v podstatě ani rozměry nejsou podmínkami předem stanoveny. V žádosti o zařazení do podopatření uvádí žadatel pouze celkovou výměru, kterou hodlá zařadit a nikoliv konkrétní díly půdních bloků. Posun v rámci jednotlivých let plnění víceletých podmínek je tedy možný. Toho se využívá zejména jako prevence před případným zaplevelením.

V rámci podopatření bude podpořeno zakládání neproduktivních ploch na orné půdě, jejichž hlavním cílem je zlepšení stavu především u ptačích společenstev vázaných na zemědělskou krajinu, ale také u hmyzu (zejména opylovačů), u kterých je potvrzen v posledních letech značný

úbytek. **Cílem je zvýšení potravní nabídky pro opylující hmyz**, a to zvláště v období, kdy na orné půdě po odkvětu kulturních plodin dochází k výraznému úbytku zdrojů nektaru a pylu. Jedná se o plochy, které poskytují podporu i pro další živočišné druhy vázané na polní stanoviště a ekosystémy přiléhající k nim (drobní savci, další skupiny bezobratlých a užitečných organismů – přirozených nepřátel škůdců). Plochy poskytují jak potravní nabídku, tak také hnízdní a krytové stanoviště. Působení podopatření bude podpořeno omezením prostředků na ochranu rostlin na podporovaných plochách (zároveň dochází i k omezení hnojení). V rámci podopatření Druhově bohaté pokrytí orné půdy je stanovena specifická osevní směs plodin složená z minimálně šesti druhů plodin, přičemž může být směsí oseto každoročně nejvýše 50 % výměry DPB, na kterou žadatel žádá o poskytnutí dotace. Zároveň je umožněno mechanicky ošetřit porost za účelem likvidace plevelů a následně musí být porost směsi plodin zmulčován nebo posečen a ve stanoveném termínu zapraven do půdy.

Je zřejmé, že vymezení části standardní orné půdy jako „neprodukční plochy“, kde nebude žadatel po značnou dobu v průběhu roku pěstovat tržní polní plodiny, vede k vcelku výrazné ztrátě příjmů. Jelikož se však jedná o činnost, která je podle Strategického plánu podporována, je tato ztráta příjmů v dotaci kompenzována. Také náklady, které vzniknou v důsledku založení tohoto druhově bohatého pokrytí na orné půdě, tedy náklady na pořízení dané směsi osiv a variabilní náklady na samotné vysetí, jsou v dotaci zahrnuté. Současně je požadováno daný porost do konce roku zapravit, také tyto náklady jsou kompenzovány v dotaci.

4.2.1 Sazba dotace

Roční výše podpory při založení druhově bohatého pokrytí orné půdy činí:

- **417 EUR/ha** orné půdy zařazené v podopatření.

Pokud o podporu v podopatření Druhově bohaté pokrytí orné půdy žádá ekologický zemědělec, pak plocha dílu půdního bloku již není podpořena dotací v rámci opatření Ekologické zemědělství.

V takovém případě obdrží žadatel pouze podporu za toto podopatření, tedy ve výši 417 EUR/ha.

Pokud bude plocha zařazená v podopatření Druhově bohaté pokrytí orné půdy plnit zároveň neprodukční plochu podle nařízení vlády upravujícího pravidla podmíněnosti plateb zemědělcům (NV č. 73/2023 Sb.), případně dle nařízení vlády upravujícího pravidla poskytování přímých plateb (NV č. 83/2023 Sb.), dojde ke snížení dotace

o **230 EUR/ha** (odpočet platný pro rok 2023). Aktuálně se na úrovni EU projednává změna výše uvedeného odpočtu.

Ke snížení sazby dotace dojde také v případě, kdy na daný díl půdního bloku bude zároveň poskytnuta dotace na zemědělskou kulturu standardní orná půda podle nařízení vlády upravujícího pravidla poskytování přímých plateb zemědělcům (NV č. 83/2023 Sb.). Snížení dotace bude v tomto případě činit **71 EUR/ha**.

Dotace nebude poskytnuta na díl půdního bloku, který je zároveň zařazen v podopatření Biopásy a je na v daném roce poskytnuta podpora na některý z titulů tohoto podopatření.

Dotace nebude poskytnuta také v případě, kdy bude na dané ploše vymezen ochranný pás podle pravidel podmíněnosti²².

Sazba dotace byla stanovena na základě těchto předpokladů: Účast v podopatření znamená ztrátu příjmu z produkce na orné půdě po stanovenou část roku, a to na ploše, na které je založen porost druhově bohatého pokrytí (max. 50 % výměry DPB). Současně se nepředpokládá využití hmoty z těchto ploch pro krmení hospodářských zvířat, tedy ztráta příjmu se nesnižuje o tuto položku. Plocha se osévá netržními plodinami na podporu biodiverzity, což představuje dodatečné náklady zahrnující pořízení stanoveného osiva, náklady na vlastní výsev směsi a její následné zapravení. Vedle ztráty produkce a pořízení osiva jsou také tyto dodatečné mechanizační náklady kompenzovány v dotaci, a to v důsledku rozdílnosti prací spojených s hlavní plodinou na daném pozemku.

Sazba je vyplácena vždy v korunách, přičemž přepočet se provádí podle směnného kurzu uveřejněného v posledním Úředním věstníku EU vydaném v kalendářním roce, který předchází roku, za který se dotace poskytuje.

4.3 Podmínky

Podmínky se rozlišují na základě toho, zda se jedná o podmínky pro vstup do podopatření (tzv. podmínky způsobilosti), nebo zda jsou to podmínky přímo daného podopatření, které je nutné plnit, aby bylo možné pobírat dotaci.

4.3.1 Vstupní podmínky pro zařazení do podopatření

Podpora je poskytována na díl půdního bloku s druhem zemědělské kultury standardní orná půda (označeno v LPIS písmenem „R“).

Žádost o poskytnutí dotace lze podat pouze na takový díl půdního bloku, na kterém není uplatňováno jiné podopatření AEKO, s výjimkou podopatření Biopásy a od roku 2024 také s výjimkou podopatření Pěstování meziplodin a Omezení používání pesticidů v OPVZ na orné půdě. Také není možné přihlásit DPB, na kterém je již uplatňováno některé podopatření AEKO z předchozího programového období²³.

Podopatření Druhově bohaté pokrytí orné půdy je na jednom DPB kombinovatelné s podopatřením Biopásy a nově od roku 2024 také s podopatřením Pěstování meziplodin a Omezení používání pesticidů v OPVZ na orné půdě podle NV č. 80. Je umožněno na části výměry DPB založit

²² Nařízení vlády č. 73/2023 Sb., o stanovení pravidel podmíněnosti plateb zemědělcům.

²³ Dle nařízení vlády č. 75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření, ve znění pozdějších předpisů.

biopás a na části výměry DPB vyset směs pro druhově bohaté pokrytí nebo směs pro meziplodiny. Platba bude v tomto případě vyplacena na obě podopatření.

Ošetřen je také souběh s agrolesnickými systémy, kdy není umožněno zařadit takový DPB, na kterém je vymezen ochranný pás dřevin²⁴.

Kombinovatelnost s opatřením EZ je možná²⁵, ale dotace se v takovém případě poskytne pouze na AEKO.

V žádosti o zařazení do podopatření žadatel neuvádí jednotlivé DPB, na kterých žadatel hodlá založit porost druhově bohatého pokrytí, ale deklaruje pouze souhrnnou výměru se zemědělskou kulturou standardní orná půda. Konkrétní DPB se specifikují až v žádosti o poskytnutí dotace vždy v příslušném kalendářním roce.

Minimální výměra pro zařazení do podopatření činí **2 ha** zemědělské půdy

²⁴ Dle nařízení vlády č. 140/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření agrolesnictví.

²⁵ Jak se závazkem z předchozího období (dle NV č. 76/2015 Sb.), tak nově uzavřeným dle NV č. 81/2023 Sb.

s druhem zemědělské kultury standardní orná půda, na které bude založeno druhově bohaté pokrytí. Výměra může činit zároveň **nejvýše 50 %** rozlohy příslušného dílu půdního bloku a **nejvýše 25 %** z celkové výměry standardní orné půdy obhospodávané žadatelem, kterou eviduje v LPIS.

Souhrnná deklarovaná výměra, na níž žadatel požaduje dotaci pro příslušný kalendářní rok, nesmí být nižší než **75 %** výměry, kterou do tohoto podopatření zařadil. Toto je stanoveno z toho důvodu, že druhově bohaté pokrytí je vyséváno v průběhu pětiletého období plnění víceletých podmínek opakovaně a není povinnost jej vysévat vždy přesně na stejném místě a na totožné výměře.

4.3.2 Podmínky podopatření

Podmínky podopatření se rozlišují na takové, za které je poskytována podpora (jedná se tedy o hrazené podmínky, které jsou kompenzovány v sazbě) a podmínky doplňkové, jejichž plnění sice podmiňuje příjem dotace, ale tyto podmínky nejsou přímo

hrazeny v rámci dotace. Kalkulace sazby tedy doplňkové podmínky nezohledňuje.

Stručný přehled podmínek podopatření

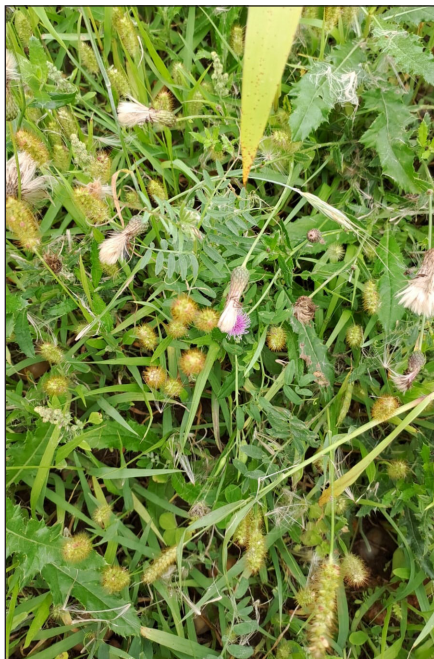
1. Založit porost stanovenou směsí do 31. května.
2. Možnost provádět mechanickou údržbu porostu mulčováním nejpozději do 15. června.
3. Ponechat založený porost bez zásahu zemědělskou nebo jinou technikou od 16. června do 14. září.
4. Provést mechanickou údržbu sečí nebo mulčováním od 15. září do 31. října.
5. Zapravit do půdy porost směsi plodin od 1. listopadu do 31. prosince.
6. Neaplikovat přípravky na ochranu rostlin a hnojiva.
7. Doklady prokazující množství a kvalitu použitého osiva uchovávat po dobu 10 let.

Podrobný popis podmínek podopatření, které jsou kompenzovány v dotaci:

Založit porost stanovenou směsí do 31. května.

- Porost je nutné zakládat každoročně po celé období plnění víceletých podmínek podopatření.
- Směs je nutné vysít do 31. května.
- Směs musí být vyseta v minimálním výsevku 8 kg/ha (od roku 2024 nebude povinností žadatele plnit minimální výsevek) a musí se skládat z minimálně šesti druhů uvedených dále (od každé kategorie musí vždy být obsaženy minimálně dva druhy). U každé plodiny je v závorce uveden minimální a maximální výsevek. Níže jsou uvedeny plodiny s výsevky:
 - **leguminózy** (minimálně dva druhy):
 - bob obecný *Vicia faba* (30–60 kg/ha),

- hrachor spp. *Lathyrus* spp. (5–20 kg/ha),
- jetel *Trifolium* sp. (3–6 kg/ha),
- komonice bílá – jednoleté druhy *Melilotus albus* (1–2 kg/ha),
- hrách setý polní *Pisum sativum* (20–30 kg/ha),
- štírovník růžkatý *Lotus corniculatus* (3–4 kg/ha),
- peluška *Pisum* sp. (20–30 kg/ha),
- vikev setá *Vicia sativa* (10–20 kg/ha),
- úročník bolhoj *Anthyllis vulneraria* (3–5 kg/ha),
- tolice *Medicago* spp. (3–4 kg/ha),
- **lipnicovité** (minimálně dva druhy):
 - bér *Setaria* sp. (2–3 kg/ha),
 - čirok *Sorghum* sp. (1–3 kg/ha),
 - jilek mnohokvětý italský *Lolium multiflorum* Lam. spp. *italicum* (A. Br. Volkart)) (6–8 kg/ha),
 - jilek mnohokvětý jednoletý *Lolium multiflorum* L. var. *westervoldicum* (6–8 kg/ha),
 - oves setý *Avena sativa* (10–20 kg/ha),
 - proso *Panicum miliaceum* (2–4 kg/ha),
 - tritikale *Triticale* (10–20 kg/ha),
 - žito *Secale* sp. (10–20 kg/ha),
- **plodiny** (minimálně dva druhy):
 - hořčice bílá *Sinapsis alba* (0,5–1,5 kg/ha),
 - hořčice sareptská *Brassica juncea* (1–1,5 kg/ha),
 - kopr vonný *Anethum graveolens* (0,2–1 kg/ha),
 - koriandr setý *Coriandrum sativum* (0,1–0,3 kg/ha),
 - krnná kapusta *Brassica oleracea* (1,5–2 kg/ha),

- len olejný *Linum usitatissimum* (15–25 kg/ha),
 - lnička setá *Camelina sativa* (0,5–1 kg/ha),
 - mastňák habešský *Guizotia abyssinica* (2–3 kg/ha),
 - pohanka obecná *Fagopyrum esculentum* Moench (2–4 kg/ha),
 - ředkev *Raphanus* spp. (0,5-1 kg/ha),
 - řeřicha setá *Lepidium sativum* (0,5-1 kg/ha)
 - světllice barviřská (Saflor) *Carthamus tinctorius* (2–4 kg/ha),
 - slunečnice roční *Helianthus annuus* (5–10 kg/ha),
 - svazenka vratičolistá *Phacelia tanacetifolia* (0,5–1 kg/ha),
 - svazenka shloučená *Phacelia congesta* (0,5–1 kg/ha).
- Směs osiv musí splňovat parametry dle zákona o oběhu osiva a sadby²⁶ a být vytvořená z uznaného nebo kontrolovaného osiva. Výsev musí být proveden nejpozději do 24 měsíců ode dne vydání míchacího protokolu nebo osvědčení prokazujícího kvalitu osiva podle tohoto zákona. Nelze využít farmářské osivo.
 - Stanovená směs musí být vyseta na určité části dílu půdního bloku (nejvýše na 50 % jeho rozlohy). Na zbylé části může být pěstována také plodina, která je obsažena ve směsi, ale musí být pěstována pouze samostatně nebo jako hlavní plodina s podsevem.

²⁶ Zákon č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin a o změně některých zákonů (zákon o oběhu osiva a sadby), ve znění pozdějších předpisů.

Zapravit do půdy porost směsi plodin od 1. listopadu do 31. prosince.

- Jelikož je podmínkou směs pro druhově bohaté pokrytí po dobu pětiletého období plnění víceletých podmínek každoročně vysít, je nutné porost vždy zapravit, a to v termínu od 1. listopadu do konce příslušného kalendářního roku.

Podrobný popis doplňkových podmínek podopatření, které nejsou kompenzovány v dotaci:

Možnost provádět mechanickou údržbu porostu mulčováním nejpozději do 15. června.

- V případě, že bude porost druhově bohatého pokrytí zaplevelený, je možné porost za účelem likvidace plevelů zmulčovat, ale musí být tato operace provedena nejpozději do 15. června.
- Tato činnost tedy nenahrazuje povinnost provedení mechanické údržby porostu sečí nebo mulčováním, kterou je nutné provést až od poloviny září do konce října.

Ponechat založený porost bez zásahu zemědělskou nebo jinou technikou od 15. června do 14. září.

- V období od 15. června musí žadatel zabránit přejezdům zemědělské či jiné techniky a ponechat porost druhově bohatého pokrytí bez zásahu. Pokud žadatel vstoupí do podopatření, znamená to pro něj vynechat vymezenou plochu z běžného zemědělského hospodaření od poloviny června do 14. září.

Provést mechanickou údržbu sečí nebo mulčováním od 15. září do 31. října.

- Na ploše, kde bude vyseta směs druhově bohatého pokrytí, musí být od poloviny září do konce října provedena údržba porostu sečí nebo mulčováním. Po tomto

termínu, tedy od 1. listopadu, pak následuje povinnost zapravit porost do půdy.

Neaplikovat přípravky na ochranu rostlin a hnojiva.

- Na plochu, která je zařazena do podopatření Druhově bohaté pokrytí orné půdy, je zakázáno aplikovat přípravky na ochranu rostlin, a to po celou dobu plnění víceletých podmínek.
- Zároveň je zakázáno na tuto plochu aplikovat veškerá hnojiva.
- Aplikovat přípravky je možné pouze v případě, pokud tak určí mimořádným rostlinolékařským opatřením Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský.

5 Použitá literatura

Evropská legislativa

(dostupné na www.eur-lex.europa.eu)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2115/2021 ze dne 2. prosince 2021, kterým se stanoví pravidla podpory pro strategické plány, jež mají být vypracovány členskými státy v rámci společné zemědělské politiky (strategické plány SZP) a financovány Evropským zemědělským záručním fondem (EZZF) a Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EZFRV), a kterým se zrušují nařízení (EU) č. 1305/2013 a (EU) č. 1307/2013.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/2220 ze dne 23. prosince 2020, kterým se stanoví určitá přechodná ustanovení o podpoře z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a z Evropského zemědělského záručního fondu (EZZF) v letech 2021 a 2022 a kterým se mění nařízení (EU) č. 1305/2013, (EU) č. 306/2013 a (EU) č. 1307/2013, pokud jde o jejich zdroje a použití v letech 2021 a 2022, a kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, pokud jde o zdroje a rozdělení takové podpory v letech 2021 a 2022.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2116 ze dne 2. prosince 2021 o financování, řízení a monitorování společné zemědělské politiky a zrušení nařízení (EU) č. 1306/2013.

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/1172 ze dne 4. května 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2116, pokud jde o integrovaný administrativní a kontrolní systém v oblasti společné zemědělské politiky a uplatňování a výpočet správních sankcí v souvislosti s podmíněností.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1107/2009 ze dne 21. října 2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh a o zrušení směrnic Rady 79/117/EHS a 91/414/EHS, ve znění pozdějších předpisů.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/128/ES ze dne 21. října 2009, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství za účelem dosažení udržitelného používání pesticidů.

Směrnice Rady 91/676/EHS o ochraně vod před znečištěním způsobeném dusičnanem ze zemědělských zdrojů. V ČR je implementována do tří národních předpisů (zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) ve znění pozdějších předpisů, nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programem, zákon o hnojivech č. 156/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Národní legislativa

(dostupné na www.eagri.cz/public/web/mze/legislativa/)

Zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, rostlinných biostimulancích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin a o změně některých zákonů (zákon o oběhu osiva a sadby), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském a intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 136/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 377/2013 Sb., o skladování a způsobu používání hnojiv, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 80/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření.

Nařízení vlády č. 75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření a o změně nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 330/2019 Sb., o podmínkách provádění navazujících agroenvironmentálně-klimatických opatření, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 81/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření ekologické zemědělství.

Nařízení vlády č. 76/2015 Sb., o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 331/2019 Sb., o podmínkách provádění navazujícího opatření ekologické zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programu, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 73/2023 Sb., o stanovení pravidel podmíněnosti plateb zemědělcům.

Nařízení vlády č. 140/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření agrolesnictví.

Dokumenty zpracované Ministerstvem zemědělství

(dostupné na https://1url.cz/@mze_dotace)

Strategický plán Společné zemědělské politiky na období 2023–2027.

Program rozvoje venkova 2014–2020.

Metodika k provádění nařízení vlády č. 75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření a o změně nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, vydalo Ministerstvo zemědělství, 2022, ISBN 978-80-7434-645-3.

Metodika k provádění nařízení vlády č. 330/2019 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření a o změně nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, vydalo Ministerstvo zemědělství, 2022, ISBN 978-80-7434-640-8.

Metodika k provádění nařízení vlády č. 80/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření, vydalo Ministerstvo zemědělství, 2023, ISBN 978-80-7434-717-7.

Metodika k provádění nařízení vlády č. 76/2015 Sb., o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, vydalo Ministerstvo zemědělství, 2022, ISBN 978-80-7434-646-0.

Metodika k provádění nařízení vlády č. 331/2019 Sb., o podmínkách provádění navazujícího opatření ekologické zemědělství ve znění pozdějších předpisů, vydalo Ministerstvo zemědělství, 2022, ISBN 978-80-7434-641-5.

Metodika k provádění nařízení vlády č. 81/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření ekologické zemědělství, vydalo Ministerstvo zemědělství, 2023, ISBN 978-80-7434-718-4.

Webové stránky a dokumenty přístupné na uvedených stránkách

Český institut pro akreditaci, o.p.s., dostupný na www.cia.cz.

Statistiky ČSÚ, dostupné na <https://www.czso.cz/>.

Konzultace a poděkování

Informace obsažené v brožuře vychází z konzultací a materiálů od následujících odborníků. Za jejich čas, spolupráci a cenné připomínky jim tímto děkuji.

Václav Zámečník – Česká společnost ornitologická

Kamil Holý – Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.

Václav Hlaváček – Regionální agrární komora Jihomoravského kraje

Michaela Čapková, Hana Šejnohová – Ústav zemědělské ekonomiky a informací

David Kuna, Denisa Nechanská – Ministerstvo zemědělství ČR

Poznámky:

Vydalo Ministerstvo zemědělství

Autoři fotografií:

Denisa Nechanská, Vladimír Písek, Archiv MZe

ISBN 978-80-7434-736-8

Praha 2023